

Introduktion til bibliografier

Bjarke Moe

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København
bmoe@ds1.dk

14. november 2025

Udgivelsen *Lyrik sat i musik. Musikalske fortolkninger af danske digte – udgaver og forskning* inkluderer bibliografier over danske forfatterskaber sat i musik. Disse bibliografier viser, i hvilket omfang lyrik af de pågældende forfattere er blevet tonesat, og de dokumenterer på den måde udbredelsen af de enkelte forfatterskaber blandt komponister, hvorfra værkerne spredtes til professionelle musikere i musiklivet, til private musikudøvende og til den brede offentlighed. Bibliografierne medtager musik af enhver art fra enstemmige fællessange, solosange med akkompagnement, korsange med og uden instrumental ledsagelse til instrumentalt værker, som er komponeret over mottoer af forfatterne.

Bibliografierne bidrager til at vise bredden i receptionen af forfatterskaberne og leverer oplysninger til videre studier af digtenes udbredelse og brug. De er tænkt som et værktøj for litteraturforskere, musikforskere og kulturhistorikere i deres arbejde med dansk kultur og kulturarv og som inspiration for koncertarrangører og musikere i deres udforskning af musik til danske digte. Tilmed er det håbet, at listerne også vil vække almen interesse ved at give oplysninger om i mange tilfælde ukendte musikværker til – i mange tilfælde velkendte – danske digte.

Bibliografiens opbygning og oplysninger

Forskellige udgivelser har været anvendt som inspiration til opbygning af bibliografierne. Det drejer sig bl.a. om Alfred Nielsens bibliografiske arbejder over musik til danske forfatterskaber, som er beskrevet nærmere i artiklen »Alfred Nielsen og hans bibliografier over musik til dansk lyrik« udgivet på *Lyrik sat i musik. Musikalske fortolkninger af danske digte – udgaver og*

forskning.

Også det omfattende fembindsværk *A Shakespeare Music Catalogue* (1991) er blevet konsulteret som inspiration til bibliografiernes opbygning.¹ I 2020 udkom bibliografien *Musikk til Johan Sebastian Welhavens dikterverker*, som på en lignende måde registrerer musikværker til ét forfatterskab.² Listens opbygning er på nogle punkter brugt som model for de her udgivne bibliografier.

Digtes titler og førstelinjer

Bibliografien indeholder oplysninger om musik til digte, der er ordnet alfabetisk efter et digts titel, subsidiært førstelinje, hvis en titel ikke er nævnt. Er digtets titel angivet, optræder førstelinjen nedenunder i citationstegn. Titler og førstelinjer er gengivet i moderne ortografi for at gøre det muligt at søge dem frem (fx med brug af ctrl+f). Sidst i listen findes en oversigt over større værker i flere satser samt en oversigt over instrumentalværker uden sangtekster, men baseret på mottoer fra digtene.

Tekstkilder

Kilder til et digt er angivet i nogle men ikke alle tilfælde. Tekstkilderne vil som hovedregel være førsteudgaver eller dele af forfatterens samlede udgaver. Yderligere oplysninger om tekstkilder kan ses i de bibliografiske værker, som er omtalt i indledningen til hver enkelt bibliografi.

Musikværker

De enkelte musikværker til et digt er ordnet under komponistnavn(e), og værkerne er opstillet kronologisk efter kompositionstidspunktet, subsidiært udgivelsestidspunktet. Udaterede værker, som er nævnt i de bibliografiske hjælpemidler, er indplaceret efter, hvornår de bibliografiske værker er udkommet. Værker uden datering er placeret til sidst i alfabetisk orden efter komponistens efternavn.

Har en komponist skrevet mere end ét værk til den pågældende tekst, optræder komponistnavnet flere gange og er forsynet med et løbenummer ((1), (2) osv.), der betegner første hhv. andet værk til teksten. Da ikke alle

¹Bryan N.S. Gooch & David Thatcher, *A Shakespeare Music Catalogue*, fem bind, Oxford: Clarendon Press, 1991.

²Kirsti Grinde, *Musikk til Johan Sebastian Welhavens dikterverker* (NB tema 7), Oslo: Nasjonalbiblioteket/bokselskap.no, 2020 (link).

kilder har været konsulteret, kan det ikke udelukkes, at kilder, der ellers er noteret under samme værk, kan stamme fra forskellige værker af den samme komponist.

Musikalsk besætning

Den besætning, som et værk er komponeret for, er nævnt på linjen under komponistnavn med brug af de forkortelser, der er vist i tabellen nedenfor. Hvis det fremgår af kilden, at et instrument kan udskiftes med et andet, er det markeret med skråstreg (fx org/pf). Indeholder en kilde værket for flere besætninger, er oplysningerne adskilt med semikolon (fx S, A, B; pf med tekst). Findes værket for en anden besætning i andre kilder, vil det fremgå af linjen før de bibliografiske oplysninger til den nye kilde. Er besætningen ukendt, nævnes intet.

A	alt
B	bas
Bar	baryton
becifr	becifring
fl	fløjte
gui	guitar
harm	harmonium
inst	(uspecificerede) instrumenter
Mz	mezzosopran
org	orgel
ork	orkester
perc	percussion
pf	pianoforte
S	sopran
ss	sangstemme (uspecificeret stemmetype)
str	strygere
T	tenor
va	viola
vcl	violoncello
vl	violin

Musikkilder

Under hvert værk er noteret oplysninger til nærmere identifikation af værket. Har det pågældende værk været gennemset i forbindelse med udarbejdelsen

af listen, vil der være en komplet bibliografisk reference til værket, evt. med et link, hvis der findes en digitalisering af kilden. Med mindre andet er angivet, har et eksemplar fra Det Kgl. Bibliotek været anvendt i forbindelse med udarbejdelse af referencen. Har værket ikke været konsulteret, vil der i stedet for en komplet reference forekomme en henvisning til, hvor oplysninger om værket stammer fra (se forkortelser nedenfor).

Findes et værk i form af et manuskript, er dette nævnt, og det er anført, hvor manuskriptet opbevares. Hvis det kan dokumenteres, at manuskriptet er udarbejdet af komponisten, fremgår det, at det er en »autograf«.

Lånemelodier

Er et digt skrevet til eller sunget på melodier, der oprindeligt er komponeret til andre tekster, er sådanne lånemelodier nævnt nederst under hvert digt med en henvisning til, hvor den pågældende melodihenvisning findes.

Anvendt litteratur og hjælpemidler

En stor mængde speciallitteratur er blevet konsulteret, herunder komponistbiografier, hymnologiske hjælpemidler, værkfortegnelser og andre udgivelser. Desuden er Det Kgl. Biblioteks katalog gennemgået med brug af de søgestrengene, som er nævnt nærmere i indledningen til de enkelte bibliografier. Ikke alle relevante materialer kan fremfindes, hvis tekstforfatteren ikke er identificeret eller angivet i en katalogpost. Af samme grund giver listen sig ikke ud for at være komplet. Oplysninger om værker, der ikke er med på listen, kan sendes til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (sekretariat@dsl.dk).

Bibliografiske henvisninger

De anvendte bibliografiske hjælpemidler, hvortil der henvises i bibliografierne, er:

AN-SK 1916	Alfred Nielsen, <i>Sang-Katalog. Alfabetisk Stikords-Fortegnelse over de paa danske, norske og svenske Forlag indtil Udgangen af 1912 udkomne Sange</i> , København: Dansk Musikhandler-Forenings Forlag, 1916.
------------	---

AN-SK 1924	Alfred Nielsen, <i>Sang-Katalog. Alfabetisk Stikords-Fortegnelse over de paa danske, finske, norske og svenske Forlag udkomne Sange. Anden Del (afsluttet med Udgangen af 1922)</i> , København: Dansk Musikhandler-Forenings Forlag, 1924.
Bjørnum	Ove Bjørnum, <i>Sangindeks</i> , Odense: Bibliotekscentralens Forlag, 1981.
DDS	<i>Den Danske Salmebog</i> , København: Det Kgl. Vajsenhus' Forlag, 2003.
DKF	www.komponistbasen.dk, udgivet af Dansk Komponistforening.
KB	Bibliotekskatalog for Det Kgl. Bibliotek (webservice).
KdS	<i>Koralbog til den danske salmebog</i> , Vejle: Kroghs Forlag, 2003.
KODA	Oplysninger fra KODAs værkdatabase over anmeldte musikværker af danske rettighedshavere.
lieder.net	<i>LiederNet Archive</i> (webservice).
MF	<i>Dansk Musikhandler-Forenings Musikfortegnelse</i> , 1899-1930.

Hjælpemidler til dateringer

Ofte er musikudgivelser og manuskripter ikke forsynet med en datering. Anslåede dateringer er angivet i kantede parenteser, []. Som en hjælp til en tidsmæssig fastlæggelse har følgende hjælpemidler været anvendt:

Dansk Bogfortegnelse, København: G.E.C. Gad, 1841-.

Danske aviser i *Mediestream* (webservice).

Dansk Musikfortegnelse, København: Dansk Musikhandlerforening, 1931-.

Dan Fog, *Dansk musikfortegnelse. 1. del 1750-1854. En dateret katalog over trykte danske musikaler*, København: Dan Fog Musikforlag, 1979.

Dan Fog, *Musik og Nodetryk i Danmark efter 1750*, 2 bd., København: Dan Fog Musikforlag, 1984.

Friedrich Hofmeister, *Musikalisch-literarischer Monatsbericht*, Leipzig: C.F. Whistling, Friedrich Hofmeister, Fr. Kistner, 1829-1900 (online-version).

»Music Publishers«, *International Music Score Library Project (IMSLP)* / *Petrucchi Music Library* (webside).

Tysksprogede aviser i *ANNO (AustriaN Newspaper Online)* (webside).
